Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
P. CRUZ VILLALÓN
fremsat den 23. april 2015[1]

Sag C-110/14

Horațiu Ovidiu Costea
mod
SC Volksbank România SA

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Judecătoria Oradea (Rumænien))

»Forbrugerbeskyttelse — begrebet forbruger i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, litra b), i direktiv 93/13/EØF — kreditaftale indgået af en fysisk person, der er beskæftiget som advokat — kredit med sikkerhed i en fast ejendom tilhørende låntagerens advokatkontor — indvirkningen af en persons kundskaber og erhvervsbeskæftigelse på, om vedkommende kan anses for forbruger — bestemmelse af formålet med kreditten — aftaler med dobbelt formål i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i 17. betragtning til direktiv 2011/83/EU — den accessoriske aftales indvirkning på hovedaftalen«

1. Det foreliggende præjudicielle spørgsmål, som er indgivet af Judecătoria Oradea (Rumænien), giver Domstolen lejlighed til at tage stilling til begrebet forbruger i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, litra b), i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (herefter »direktivet«)[2], hvori der ved »forbruger« forstås en fysisk person, der i forbindelse med de af direktivet omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv.

2. Selv om begrebet forbruger ganske vist har været genstand for retslig fortolkning inden for flere forskellige områder af EU-retten, er begrebet hidtil ikke specifikt blevet præciseret i retspraksis i forbindelse med direktivet[3], hvis fortolkning er genstand for den foreliggende sag. Nærmere bestemt sættes der i denne sag spørgsmålstegn ved, om en jurist kan anses for forbruger ved indgåelsen af en kreditaftale, i forbindelse med hvilken der stilles sikkerhed i en fast ejendom, som ejes af hans eget advokatkontor. Der rejses således spørgsmål om, dels hvorvidt en persons særlige kvalifikationer og kundskaber kan have betydning for, om vedkommende kan anses for forbruger, dels hvorvidt personens rolle i forbindelse med en accessorisk aftale om sikkerhed kan have indvirkning på, om vedkommende kan anses for forbruger i forbindelse med en hovedaftale om kredit.

1 — Originalsprog: spansk.

2 — EFT L 95, s. 29.

3 — Domstolen har fortolket begrebet i forbindelse med dette direktiv i dom Cape og Idealservice MN RE (C-541/99 og C-542/99, EU:C:2001:625).

I – **Retsforskrifter**

A – *EU-retlige forskrifter*

3. 5., 10. og 16. betragtning til direktivet har følgende ordlyd:

»(5) [F]orbrugerne kender normalt ikke de andre medlemsstaters lovgivning om aftaler om salg af varer eller levering af tjenesteydelser; dette manglende kendskab kan afholde dem fra at erhverve varer eller tjenesteydelser direkte i en anden medlemsstat.

[…]

(10) [F]orbrugeren kan sikres en bedre beskyttelse gennem vedtagelse af ensartede bestemmelser vedrørende urimelige vilkår; disse bestemmelser skal finde anvendelse på alle aftaler, som indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere; dette direktiv finder derfor ikke anvendelse på bl.a. arbejdskontrakter, aftaler vedrørende arveret og familieret samt aftaler om oprettelse af selskaber og om disses vedtægter.

[…]

(16) [V]urderingen efter faste generelle kriterier af, om vilkår er urimelige, navnlig i forbindelse med erhvervsvirksomhed af offentlig karakter i form af levering af kollektive tjenesteydelser baseret på solidaritet mellem brugerne, skal suppleres med en samlet vurdering af de forskellige berørte interesser; heri ligger hensynet til, at der er handlet i god tro; Ved vurderingen af begrebet god tro bør der især tages hensyn til styrkeforholdet i parternes forhandlingspositioner, til, om forbrugeren på den ene eller den anden måde er blevet tilskyndet til at give sin tilslutning til kontraktvilkåret, og til, om varerne eller tjenesteydelserne blev solgt eller leveret på forbrugerens særlige bestilling; den erhvervsdrivende kan opfylde kravet om god tro ved at handle loyalt og rimeligt med den anden part, hvis legitime interesser han skal tage hensyn til.«

4. Det følger af direktivets artikel 1, stk. 1, at formålet med direktivet er »indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om urimelige kontraktvilkår i aftaler, der indgås mellem erhvervsdrivende og forbrugere«.

5. Direktivets artikel 2 indeholder en definition af begreberne forbruger og erhvervsdrivende. I henhold til denne bestemmelse skal der »[i] dette direktiv forstås ved:

[…]

b) »forbruger«: en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler ikke handler som led i sit erhverv

c) »erhvervsdrivende«: en fysisk eller juridisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler handler som led i sit erhverv, hvad enten det er offentligt eller privat«.

B – *Rumænsk ret*

6. Artikel 2 i Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori (lov nr. 193/2000 om urimelige kontraktvilkår i aftaler mellem erhvervsdrivende og forbrugere) har følgende ordlyd i den udgave, der var gældende på tidspunktet for indgåelsen af den i hovedsagen omhandlede kreditaftale:

»1. Forbruger er enhver fysisk person eller sammenslutning af fysiske personer, der i forbindelse med en af denne lov omfattet aftale ikke handler som led i sin handels-, industri-, produktions- eller håndværksvirksomhed eller sit erhverv.

2. Erhvervsdrivende er enhver fysisk eller juridisk person, der i forbindelse med en af denne lov omfattet aftale handler som led i sin handels-, industri-, produktions- eller håndværksvirksomhed eller sit erhverv samt enhver anden person, der på vegne af denne person agerer med samme formål.«

II – **Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål**

7. Den foreliggende anmodning om præjudiciel afgørelse er indgivet inden for rammerne af en civilretlig sag mellem Horațiu Ovidiu Costea, sagsøger, og SC Volksbank România SA (herefter »Volksbank«), sagsøgt, som vedrører en anerkendelsespåstand, og som er anlagt ved førsteinstansretten, Judecătoria Oradea (Rumænien).

8. Sagsøgeren Horațiu Ovidiu Costea er advokat, som beskæftiger sig med handelsret. Horațiu Ovidiu Costea indgik i 2008 en kreditaftale med Volksbank (herefter »den omtvistede aftale«). Det fremgår af forelæggelseskendelsen, at den pågældende aftale ligeledes blev underskrevet af advokatkontoret »Costea Ovidiu«, i egenskab af kautionist. På samme dato, som kreditaftalen blev underskrevet, blev der således også indgået en aftale, hvorved advokatkontoret »Costea Ovidiu«, som ejer af den faste ejendom, indgik aftale med Volksbank angående sikkerhed for tilbagebetalingen af den ovennævnte kredit (herefter »garantiaftalen«). Advokatkontoret »Costea Ovidiu« blev i denne forbindelse repræsenteret af Horațiu Ovidiu Costea. Det var netop på grund af denne omstændighed, at den sagsøgte bank blev bekendt med låntagerens profession.

9. Den 24. maj 2013 anlagde Horațiu Ovidiu Costea det i hovedsagen omhandlede søgsmål mod Volksbank med påstand om, at kontraktvilkåret vedrørende risikoprovision i kreditaftalens punkt 5, litra a)[4], skulle erklæres for urimeligt, og at den til banken indbetalte risikoprovision skulle tilbagebetales. Horațiu Ovidiu Costea støttede sine påstande på sin karakter af forbruger, idet han henviste til bestemmelserne i lov nr. 193/2000, hvorved direktivet gennemføres i den rumænske lovgivning. Nærmere bestemt gjorde Horațiu Ovidiu Costea gældende, at kontraktvilkåret vedrørende risikoprovision ikke havde været genstand for forhandling, men at det derimod var blevet indført

4 — Det fremgår af sagens akter, at der er tale om et kontraktvilkår, som er indeholdt i aftalens afsnit om »særlige vilkår«, og som bærer overskriften »Risikoprovision«. Denne provision udgør 0,22% af kredittens restbeløb og skal betales månedligt på forfaldsdagen i hele kreditaftalens løbetid.

ensidigt af banken. Sagsøgeren hævdede på denne baggrund, at kontraktvilkåret var urimeligt, samt at risikoen var elimineret i kraft af den pant i fast ejendom, som var knyttet til den omhandlede kreditaftale. I forelæggelseskendelsen diskuteres hverken kontraktvilkårets indhold eller spørgsmålet om, hvorvidt vilkåret er urimeligt [5].

10. Da det efter Judecătoria Oradeas opfattelse ikke er muligt at træffe afgørelse i hovedsagen, medmindre der foretages en fortolkning af direktivets artikel 2, litra b), har retten forelagt Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 2, litra b), i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler fortolkes således, at definitionen af begrebet »forbruger« omfatter eller ikke omfatter en fysisk person, der udøver erhvervet som advokat og indgår en kreditaftale med en bank uden angivelse af formålet med kreditten, såfremt det fremgår af den omhandlede aftale, at den pågældende fysiske persons advokatkontor er kautionist?«

11. Der er indgivet skriftlige indlæg i sagen for Domstolen af SC Volksbank România, den rumænske regering, den italienske regering, den nederlandske regering samt Europa-Kommissionen. På retsmødet, der blev afholdt den 28. januar 2015, blev parterne anmodet om at koncentrere deres anbringender om, hvilken indvirkning den accessoriske aftale om sikkerhed har på låntagerens karakter af forbruger, og hvorvidt henvisningerne til aftaler med dobbelt formål i 17. betragtning til direktiv 2011/83/EU finder anvendelse inden for rammerne af den foreliggende sag [6]. Der er indgivet mundtlige indlæg af Horațiu Ovidiu Costea, den rumænske regering samt Europa-Kommissionen.

III – **Indledende betragtninger**

12. Det skal indledningsvis bemærkes, at selv om den nationale ret i forelæggelsesafgørelsen har anført, at formålet med kreditten på intet tidspunkt specificeres i aftalen, har såvel den rumænske regering som Kommissionen i deres skriftlige indlæg understreget, at den omtvistede aftale indeholder et kontraktvilkår, som har til formål at identificere genstanden for den pågældende aftale, idet det heraf fremgår, at kreditten er blevet bevilget til »dækning af løbende personlige udgifter«. Dette forhold er ikke blevet bestridt af Volksbank, og det er ligeledes blevet bekræftet af Horațiu Ovidiu Costea på retsmødet.

13. På trods af, at den nationale ret har forelagt sit spørgsmål under henvisning til en situation, hvor formålet med kreditten ikke er specificeret, mener jeg imidlertid ikke, at uoverensstemmelsen mellem den præjudicielle forelæggelse og de for Domstolen indgivne indlæg udgør nogen hindring for, at Domstolen kan give et brugbart svar på det forelagte præjudicielle spørgsmål.

5 — Volksbanks praksis med at indføre kontraktvilkår vedrørende risikoprovision i sine kreditaftaler, har ført til en række sager ved Domstolen. I dom SC Volksbank România (C-602/10, EU:C:2012:443) fastslog Domstolen, at Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2008/48/EF af 23.4.2008 om forbrugerkreditaftaler og om ophævelse af Rådets direktiv 87/102/EØF (EUT L 133, s. 66) skal fortolkes således, at bestemmelsen ikke er til hinder for, at en national foranstaltning (i den pågældende sag regeringens hastedekret nr. 50/2010, *Monitorul Oficial al României*, kapitel I, nr. 389 af 11.6.2010) til gennemførelse af dette direktiv i sit materielle anvendelsesområde omfatter kreditaftaler, der har til formål at yde kredit sikret ved pant i fast ejendom, selv om sådanne aftaler udtrykkeligt er udelukket fra det materielle anvendelsesområde for nævnte direktiv. De rumænske domstole har i yderligere fem sager forelagt præjudicielle spørgsmål, som imidlertid efterfølgende er blevet henlagt, efter at det præjudicielle spørgsmål er blevet trukket tilbage (kendelser SC Volksbank România, C-47/11, EU:C:2012:572, SC Volksbank România, C-571/11, EU:C:2012:726, SC Volksbank România, C-108/12, EU:C:2013:658, SC Volksbank România,C-123/12, EU:C:2013:460, og SC Volksbank România, C-236/12, EU:C:2014:241). I dom Matei (C-143/13, EU:C:2015:127) fik Domstolen lejlighed til at fortolke artikel 4, stk. 2, i direktiv 93/13 i forbindelse med visse kontraktvilkår, der er indeholdt i kreditaftaler, som er indgået mellem en erhvervsdrivende og forbrugere, og som indeholder en »risikoprovision«.

6 — Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2011/83/EU af 25.10.2011 om forbrugerrettigheder, om ændring af Rådets direktiv 93/13/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 1999/44/EF samt om ophævelse af Rådets direktiv 85/577/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF (EUT L 304, s. 64).

14. Det følger således af fast retspraksis, at der foreligger en formodning om, at de spørgsmål om en fortolkning af EU-retten, som den nationale ret har stillet på det retlige og faktiske grundlag, som den har fastlagt inden for sit ansvarsområde – og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve – er relevante. Domstolen kan kun afslå at træffe afgørelse vedrørende en anmodning om præjudiciel afgørelse fra en national ret, når det klart fremgår, at den ønskede fortolkning af EU-retten savner enhver forbindelse med realiteten i hovedsagen eller dennes genstand, når problemet er af hypotetisk karakter, eller når Domstolen ikke råder over de faktiske og retlige oplysninger, som er nødvendige for, at den kan give en saglig korrekt besvarelse af de stillede spørgsmål [7].

15. Hvad navnlig angår påstanden om, at forelæggelseskendelsen er ufuldstændig og indeholder faktiske fejltagelser, tilkommer det endvidere i henhold til fast retspraksis ikke Domstolen, men den nationale ret at fastslå de faktiske omstændigheder, der har givet anledning til tvisten, og at fastslå, hvilke konsekvenser disse har for den afgørelse, som retten skal træffe [8].

16. I den foreliggende sag er det præjudicielle spørgsmål blevet forelagt inden for rammerne af en specifik tvist, hvis løsning afhænger af, hvordan begrebet forbruger i direktivet fortolkes. Endvidere indeholder forelæggelsesafgørelsen tilstrækkeligt med elementer til, at Domstolen kan give den nationale ret et brugbart svar.

IV – **Analyse**

17. Som følge af de forskellige elementer, der er relevante for at kunne give et brugbart svar på den forelæggende rets præjudicielle spørgsmål, og som ligeledes har været genstand for intervenienternes indlæg, vil min analyse omfatte en undersøgelse af begrebet forbruger i direktivet samt andre elementers indvirkning på dette begreb, såsom henvisningen til aftaler med dobbelt formål i direktiv 2011/83 og forholdet mellem hovedaftalen (kreditaftalen) og garantiaftalen.

A – *Begrebet forbruger i direktiv 93/13*

18. Begrebet forbruger optræder ikke kun i de specifikke instrumenter til indbyrdes tilnærmelse af forbrugerbeskyttelseslovgivningen, men på tværs af en lang række områder inden for EU-retten, såsom det konkurrenceretlige område [9], det civilretlige samarbejde [10], den fælles landbrugs- og fiskeripolitik [11] samt andre områder, hvor der findes foranstaltninger vedrørende indbyrdes tilnærmelse af lovgivningen [12]. Heller ikke blandt de talrige instrumenter i den afledte ret, som har til formål at beskytte forbrugerne, findes der i denne sammenhæng en ensartet definition af begrebet forbruger [13]. Vi har således at gøre med et begreb, som er til stede inden for en lang række af EU's aktivitetssfærer,

7 — Jf. blandt mange andre dom Melki og Abdeli (C-188/10 og C-189/10, EU:C:2010:363, præmis 27 og den deri nævnte retspraksis).

8 — Jf. bl.a. domme Traum (C-492/13, EU:C:2014:2267, præmis 19) og PreussenElektra (C-379/98, EU:C:2001:160, præmis 40).

9 — Artikel 102, litra b), TEUF og artikel 107, stk. 2, litra a), TEUF.

10 — Artikel 13 i Bruxelleskonventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1972 L 299, s. 32, konsolideret udgave i EFT 1998 C 27, s. 1) og artikel 15 i Rådets forordning (EF) nr. 44/2001 af 22.12.2000 om retternes kompetence og om anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser på det civil- og handelsretlige område (EFT L 12, s. 1).

11 — Artikel 39, stk. 1, litra c), TEUF og artikel 40, stk. 2, TEUF.

12 — Jf. bl.a. Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2000/31/EF af 8.6.2000 om visse retlige aspekter af informationssamfundstjenester, navnlig elektronisk handel, i det indre marked (»direktivet om elektronisk handel«) (EFT L 178, s. 1).

13 — Ikke desto mindre fandtes der en ensartet, om end ikke identisk, definition af begrebet forbruger i bestemte instrumenter såsom Rådets direktiv 85/577/EØF af 20.12.1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted (EFT L 372, s. 31) og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 97/7/EF af 20.5.1997 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler vedrørende fjernsalg (EFT L 144, s. 19) – som begge blev ophævet ved direktiv 2011/83 – samt Rådets direktiv 90/314/EØF af 13.6.1990 om pakkerejser, herunder pakkeferier og pakketure (EFT L 158, s. 59), og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/29/EF af 11.5.2005 om virksomheders urimelige handelspraksis over for forbrugerne på det indre marked (EUT L 149, s. 22). Det sidstnævnte direktiv anvender endvidere som benchmark begrebet »gennemsnitsforbruger«, som ifølge Domstolens fortolkning er »en under hensyntagen til sociale, kulturelle og sproglige forhold almindeligt oplyst, rimeligt opmærksom og velunderrettet« forbruger (18. betragtning). For en sammenligning af de forskellige instrumenters definition af begrebet forbruger henvises til M. Ebers, »The notion of »consumer««, i *Consumer Law Compendium*, www.eu-consumer-law.org

men som ikke er specifikt afgrænset i primærretten [14], og hvis virkning som instrument til identificering af bestemte subjekter ikke er monolitisk, men derimod varierer i den afledte rets forskellige relevante instrumenter. Begrebet forbruger er således ikke genstand for en ensartet definition i alle de instrumenter, der findes inden for de forskellige retsområder, og som har forskellige formål: Der er derimod tale om et operativt og dynamisk begreb, der defineres gennem en henvisning til indholdet af den konkrete retsakt [15].

19. I den foreliggende sag skal Domstolen foretage en fortolkning af begrebet forbruger inden for rammerne af direktiv 93/13. For at kunne udføre denne opgave må der nødvendigvis tages udgangspunkt i ordlyden af direktivets artikel 2, litra b), hvori begrebet forbruger defineres.

20. Det fremgår af denne bestemmelse, at det både for så vidt angår definitionen af forbruger som definitionen af erhvervsdrivende er relevant, inden for hvilket område den enkelte person udøver sin aktivitet. En forbruger defineres således i direktivets artikel 2, litra b), som »en fysisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler *ikke handler* som led i sit erhverv«. Som modsætning hertil defineres erhvervsdrivende i artikel 2, litra c), som »en fysisk eller juridisk person, der i forbindelse med de af dette direktiv omfattede aftaler *handler* som led i sit erhverv […]«.

21. På dette område har Domstolen i sin retspraksis fastslået, at modsætningen mellem begreberne erhvervsdrivende og forbruger ikke i alle tilfælde er fuldstændig symmetrisk (ikke alle personer, der ikke kan anses for erhvervsdrivende, er nødvendigvis forbrugere), eftersom navnlig juridiske personer ikke kan anses for forbrugere i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i direktivets artikel 2 [16]. I det foreliggende tilfælde er der ingen tvivl om, at Horațiu Ovidiu Costea har indgået kreditaftalen i sin egenskab af fysisk person, og ikke som repræsentant for sit advokatkontor.

22. Den tvivl om Horațiu Ovidiu Costeas karakter af forbruger, som ligger til grund for det præjudicielle spørgsmål, er opstået som følge af, at han er advokat af profession. Med undtagelse af Volksbank er alle de parter, der har indgivet skriftlige og mundtlige indlæg, af den opfattelse, at det erhverv, som en fysisk person udøver, ikke har nogen indvirkning på bedømmelsen af, om en person kan anses for forbruger i henhold til direktivets artikel 2, litra b). Volksbank har derimod gjort gældende, at en person alene kan anses for forbruger, hvis der – ud over opfyldelsen af et objektivt kriterium, således som det fremgår af ordlyden af direktivets artikel 2, litra b) – også opfyldes et subjektivt kriterium, der er knyttet til direktivets formål om at beskytte forbrugeren som den svage part, der almindeligvis ikke har kendskab til lovbestemmelserne. Efter Volksbanks opfattelse kan formodningen om, at forbrugeren befinder sig i en ulige situation, således bestrides, hvis det viser sig, at forbrugeren har tilstrækkelig erfaring og kundskab til at kunne beskytte sig selv.

23. Henset til ordlyden af definitionen i direktivets artikel 2, litra b), fortolket systematisk sammen med direktivets øvrige bestemmelser, og set i lyset af den retslige fortolkning af begrebet forbruger i andre EU-retlige instrumenter, mener jeg ikke, at Volksbanks argumentation kan antages.

14 — For så vidt angår forbrugerbegrebets forskellige funktioner og den brede fortolkning, der bør foretages af dette begreb i overensstemmelse med dets funktion i visse af traktatens bestemmelser, henvises til K. Mortelmans og S. Watson, »The Notion of Consumer in Community Law: A Lottery?«, i J. Lonbay (red.), *Enhancing the Legal Position of the European Consumer*, BIICL, 1996, s. 36-57.

15 — M. Tenreiro, »Un code de la consommation ou un code autour du consommateur? Quelques réflexions critiques sur la codification et la notion du consommateur«, i L. Krämer, H.-W. Micklitz og K. Tonner (red.), *Law and diffuse Interests in the European Legal Order. Liber amicorum Norbert Reich*, s. 349.

16 — Dom Cape og Idealservice MN RE (C-541/99 og C-542/99, EU:C:2001:625, præmis 16).

24. Kernen i begrebet forbruger, således som det er defineret i denne retsforskrift, udgøres af et element, der klart kan afgrænses, nemlig den stilling, som den kontraherende part indtager i den specifikke retshandel. Som det blev fastslået i Asbeek-dommen, er det i denne forbindelse nødvendigt at tage i betragtning, at det er »gennem en henvisning til karakteren af de kontraherende parter – om de handler inden for rammerne af deres erhvervsmæssige aktiviteter eller ej – at direktivet definerer de aftaler, det finder anvendelse på« [17].

25. At det aktivitetsområde, inden for hvilket den pågældende transaktion finder sted, er afgørende for, om der er tale om en forbruger, er ligeledes blevet bekræftet i Domstolens retspraksis i forbindelse med andre instrumenter på forbrugerbeskyttelsesområdet, som indeholder definitioner af begrebet forbruger svarende til definitionen i direktivets artikel 2, litra b). Domstolen fastslog således i Di Pinto-dommen [18] i forbindelse med sin fortolkning af begrebet forbruger inden for rammerne af direktiv 85/577/EØF [19], at kriteriet for, om direktivet fandt anvendelse, netop var, at der var en sammenhæng mellem den retshandel, som blev indgået ved opsøgende dørsalg hos den erhvervsdrivende med henblik på indgåelse af en annonceringsaftale i forbindelse med hans salg af virksomhed, og den erhvervsdrivendes virkefelt, hvorfor den erhvervsdrivende således kun kunne påberåbe sig direktivet, hvis retshandlen faldt uden for området for hans erhvervsmæssige virkefelt [20].

26. Det lader således til, at direktivets ordlyd og den retspraksis, hvorved såvel dette instrument som direktiv 85/577 er blevet fortolket, taler for en objektiv og funktionel definition af forbruger. Der er således ikke tale om en særegen og uforanderlig kategori for så vidt angår en bestemt person [21], men derimod om en egenskab, der afhænger af den situation, som en person befinder sig i i forbindelse med en bestemt retshandel eller transaktion ud af de talrige, som finder sted i vedkommendes dagligdag. Som generaladvokat Mischo bemærkede i Di Pinto-sagen i forbindelse med sin gennemgang af begrebet forbruger inden for rammerne af artikel 2 i direktiv 85/577, skal de i denne bestemmelse nævnte personer »ikke defineres abstrakt, men efter, hvad de konkret udfører«, hvorfor samme person i forskellige situationer på ét tidspunkt kan være erhvervsdrivende og på et andet tidspunkt forbruger [22].

27. Denne opfattelse af forbrugeren som aktør i en bestemt retshandel, der alt efter omstændighederne indeholder såvel objektive som funktionelle elementer, bekræftes ligeledes inden for Bruxelles-konventionens område, idet begrebet forbruger også inden for dette område har været genstand for Domstolens fortolkning, om end det, som jeg vil redegøre for senere, er nødvendigt at nuancere denne analogi gennem en fortolkning af direktivet, hvor der tages hensyn til de to retsforskrifters forskellige formål. Domstolen fastslog således i Benincasa-dommen [23], at afgørelsen om,

17 — C-488/11, EU:C:2013:341, præmis 30.

18 — C-361/89, EU:C:1991:118.

19 — Direktivet, som blev ophævet ved direktiv 2011/83/EU, definerede i artikel 2 »forbruger« som »en fysisk person, der ved en retshandel, som er omfattet af dette direktiv, optræder med et formål, der må anses at ligge uden for hans erhvervsmæssige virkefelt«.

20 — Dom Di Pinto (C-361/89, EU:C:1991:118, præmis 15).

21 — Der er med generaladvokat Jacobs' ord »ikke tale om en personlig status som forbruger eller ikke-forbruger; det, der betyder noget, er, i hvilken egenskab kunden handlede, da han indgik den pågældende kontrakt«. Forslag til afgørelse Gruber (C-464/01, EU:C:2004:529, punkt 34).

22 — Generaladvokat Mischos forslag til afgørelse Di Pinto (C-361/89, EU:C:1990:462, punkt 19). Generaladvokaten foreslog i denne sag, at erhvervsdrivende, der uanmodet opsøges med henblik på salg af deres virksomhed, skal anses for forbrugere. Domstolen fulgte ikke denne indstilling.

23 — C-269/95, EU:C:1997:337.

hvorvidt en person skal anses for forbruger, »må […] bero på den pågældendes status i relation til en bestemt kontrakt, sammenholdt med dennes karakter og formål, og ikke på personens subjektive forhold. […] [E]n og samme person kan anses for forbruger i relation til visse transaktioner og for erhvervsdrivende i relation til andre« [24].

28. Vi har kort sagt at gøre med et *objektivt og funktionelt* begreb, hvis eksistens afhænger af *et eneste kriterium*, nemlig om den pågældende retshandel har fundet sted uden for vedkommendes erhvervsmæssige virksomhed. Som den rumænske regering har fremhævet, indeholder direktivet ingen yderligere kriterier for vurderingen af, om der er tale om en forbruger. Der er endvidere tale om et *situationsbetinget* begreb, forstået på den måde, at det defineres ud fra en konkret retshandel [25]. Som følge heraf kan en person på grund af vedkommendes almene kundskaber eller beskæftigelse ikke fratages muligheden for at indtage stillingen som forbruger i forbindelse med en aftale, der indgås uden for dennes erhvervsmæssige virksomhed. Der skal derimod udelukkende tages hensyn til vedkommendes stilling i forbindelse med den konkrete retshandel.

29. Denne konklusion svækkes ikke af Volksbanks anbringender vedrørende ånden i direktivet, hvor der navnlig henvises til forskellige betragtninger til direktivet [26]. Anskues direktivet systematisk, er det ganske vist korrekt, at begreberne sårbarhed og svagere stilling, såvel hvad angår forhandlingsstyrke som informationsniveau, udgør direktivets eksistensgrundlag, eftersom der tages udgangspunkt i en situation, hvor forbrugeren tiltræder betingelser, som på forhånd er udarbejdet af den erhvervsdrivende, uden at han kan øve nogen indflydelse på disses indhold [27]. Disse tanker om sårbarhed og svagere stilling, som i almindelighed ligger til grund for hele forbrugerbeskyttelseslovgivningen på EU-plan [28], er imidlertid ikke blevet nedfældet som nødvendige vilkår i forbindelse med definitionen af forbruger i gældende ret. Hverken i definitionen af forbruger eller i nogen anden bestemmelse i direktivet stilles der således krav om manglende kendskab, misinformation eller en klart svagere stilling for, at der i et konkret tilfælde kan være tale om en forbruger.

30. Muligheden for i hvert enkelt konkrete tilfælde at diskutere karakteren af forbruger ud fra kriterier som erfaring, uddannelse, beskæftigelse og sågar forbrugerens intelligens, ville være i strid med direktivets effektive virkning. Navnlig advokater (eller uddannede jurister samt andre fagfolk) ville blive frataget beskyttelsen på en lang række områder inden for deres privatsfære. Som den rumænske regering har påpeget, forholder det sig sådan, at selv i de tilfælde, hvor den pågældende persons kundskaber kan sidestilles med långiverens, ændrer dette ikke på, at vedkommende har samme forhandlingsstyrke over for den erhvervsdrivende som en hvilken som helst anden fysisk person ville have haft.

24 — Ibidem, præmis 16. Domstolen konkluderede, at »en sagsøger, der har indgået en kontrakt med henblik på at udøve en erhvervsmæssig virksomhed, der ikke er aktuel, men fremtidig, ikke kan anses for forbruger«, præmis 19. Generaladvokaten havde forud herfor udtalt sig i samme retning, idet han havde bemærket, at det »netop [er] den aktuelle virksomhed – og, lad mig holde fast i dette, ikke franchisetagers tidligere personlige situation – der tages hensyn til i Bruxelleskonventionens artikel 13 med henblik på indførelsen af en særordning om retternes kompetence i forbindelse med bestemte kontrakter«. Generaladvokat Ruiz-Jarabo Colomers forslag til afgørelse af 20.2.1997, punkt 49.

25 — F. Denkinger, *Der Verbraucherbegriff*, De Gruyter Recht, Berlin, 2007, s. 287 ff.

26 — Navnlig 4.-6., 8.-10., 12., 16. og 24. betragtning.

27 — Domme Asbeek Brusse og de Man Garabito (C-488/11, EU:C:2013:341, præmis 31) og Banco Español de Crédito (C-618/10, EU:C:2012:349, præmis 39 og den deri nævnte retspraksis).

28 — Jf. i denne henseende »Det Europæiske Økonomiske Fællesskabs første program for en politik vedrørende forbrugerbeskyttelse og -oplysning« fra 1975 (EFT C 92, s. 1) og Rådets resolution af 19.5.1981 om Det Europæiske Fællesskabs andet program for en politik vedrørende forbrugerbeskyttelse og -oplysning (EFT C 133, s. 1).

31. Domstolen fastslog ganske vist i Šiba-sagen [29], at »[a]dvokaterne besidder høje tekniske kvalifikationer, som forbrugerne ikke nødvendigvis har« [30]. Denne betragtning vedrørte imidlertid en situation, hvor den pågældende advokat »i forbindelse med sin erhvervsvirksomhed mod vederlag leverer en juridisk tjenesteydelse til en fysisk person, der handler i privat øjemed«, og dermed er en erhvervsdrivende i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i direktivets artikel 2, litra c) [31].

32. Ligeledes ville den af Volksbank foreslåede fortolkning indebære, at alle de personer, der på tidspunktet for aftalens indgåelse har modtaget juridisk eller anden faglig vejledning, ikke ville kunne anses for forbrugere [32].

33. Endvidere har Domstolen på forskellige områder uden for direktivet afvist, at den pågældende persons kundskaber eller konkrete situation kan have betydning, når det objektive krav om, at aktiviteten skal finde sted uden for den pågældende persons erhverv, ikke er opfyldt. Dette var tilfældet med direktiv 85/577, i forbindelse med hvilket det i Di Pinto-dommen blev fastslået, at en effektiv mangel på kundskaber i det konkrete tilfælde ikke ændrer på en persons karakter af erhvervsdrivende, når vedkommende handler inden for rammerne af sin erhvervsmæssige virksomhed [33].

34. På baggrund af det ovenstående mener jeg, at begrebet forbruger i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, litra b), i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, skal fortolkes således, at begrebet omfatter en fysisk person, der er beskæftiget som advokat, og som indgår en kreditaftale med en bank, også når der inden for rammerne af den pågældende aftale er stiftet pant i en fast ejendom tilhørende hans eget advokatkontor, når det af de beviselementer, som den nationale ret har til rådighed, fremgår, at den pågældende person ikke har handlet som led i sit erhverv.

B – *Begrebet forbruger i forbindelse med aftaler med dobbelt formål*

35. Uanset de ovenstående betragtninger er det efter min opfattelse relevant for besvarelsen af det foreliggende præjudicielle spørgsmål at behandle problematikken omkring de såkaldte »aftaler med dobbelt formål«, navnlig for så vidt som det pågældende spørgsmål udtrykkeligt omhandler en aftale, hvori formålet med kreditten ikke er præciseret.

36. Såvel den rumænske som den nederlandske regering har i denne forbindelse anført, at Gruber-dommen kan være nyttig, når der i den foreliggende sag skal tages stilling til, om Horațiu Ovidiu Costea kan anses for forbruger [34]. Derudover har Europa-Kommissionen både i sit skriftlige indlæg og på retsmødet anført, at 17. betragtning til direktiv 2011/83 er relevant. Såvel denne betragtning som Gruber-dommen vedrører aftaler med dobbelt formål inden for hver sit område.

29 — C-537/13, EU:C:2015:14.

30 — Ibidem, præmis 23.

31 — Ibidem, præmis 24.

32 — Der skal i denne forbindelse erindres om, at Domstolen i dom Rampion og Godard (C-429/05, EU:C:2007:575, præmis 65) fastslog, at den omstændighed, at en part har været repræsenteret af en advokat, ikke har nogen betydning for den fortolkning af artikel 11, stk. 2, i Rådets direktiv 87/102/EØF af 22.12.1986 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om forbrugerkredit (EFT L 42, s. 48), hvorefter de nationale retsinstanser kan anvende denne bestemmelse af egen drift.

33 — Domstolen fandt således, at »[d]et må forudsættes, at en normalt kyndig erhvervsdrivende er bekendt med virksomhedens værdi og prisen for de dispositioner, som et salg medfører, således at en mulig aftale ikke indgås uovervejet og alene på grund af overraskelsesmomentet«, dom Di Pinto (C-361/89, EU:C:1991:118, præmis 18).

34 — Dom Gruber (C-464/01, EU:C:2005:32), afsagt i en sag vedrørende køb og montering af teglsten på en gård, hvor Johann Gruber ligeledes havde sin bopæl.

37. Kriterierne for fastsættelsen af, om en aftale henhører under det personlige eller det erhvervsmæssige område, afviger fra hinanden i Gruber-dommen og direktiv 2011/83. Som jeg vil redegøre for senere, er det efter min opfattelse kriteriet i direktiv 2011/83, som er relevant under den foreliggende sags omstændigheder.

38. I Gruber-dommen [35] fandt Domstolen, at der skulle foretages en restriktiv fortolkning af begrebet forbruger i de tilfælde, der vedrører aftaler med dobbelt formål. Ved denne fortolkning prioriteres marginalitetskriteriet: En person kan ikke gøre den beskyttelse, der følger af de specielle kompetenceregler på forbrugerområdet i Bruxelles-konventionen, gældende, »medmindre den erhvervsmæssige virksomhed er så svag, at den må anses for *marginal*, og derfor kun spillede en ubetydelig rolle i forbindelse med den transaktion, som kontrakten samlet set vedrører; den omstændighed, at der er tale om overvejende privat brug, er herved uden betydning« [36]. Domstolen fastslog i denne forbindelse endvidere, at bevisbyrden påhviler den person, der søger at gøre Bruxelles-konventionens artikel 13-15 gældende [37].

39. Med en noget anderledes ordlyd tales der i 17. betragtning til direktiv 2011/83 for at anvende et kriterium baseret på det fremherskende formål: »I tilfælde af aftaler med dobbelt formål, hvor aftalen indgås dels som led i og dels ikke som led i den pågældende persons erhverv, og det erhvervsmæssige formål er så begrænset, at det ikke er fremherskende i forbindelse med aftalen, bør den pågældende person imidlertid ligeledes betragtes som en forbruger.«

40. Mens en aftale i henhold til marginalitetskriteriet i Gruber-dommen kun kan anses for at være indgået uden for en persons erhverv, hvis den erhvervsmæssige brug er så begrænset, at den må anses for ubetydelig, anvendes der således i direktiv 2011/83 en mere afbalanceret løsning, som tager udgangspunkt i kriteriet om det fremherskende formål i forbindelse med aftalen.

41. Som Europa-Kommissionen bemærkede på retsmødet, skal retspraksis fra Gruber-dommen anvendes med forsigtighed i forbindelse med en fortolkning af direktivet. Domstolens retspraksis vedrørende fortolkningen af begrebet forbruger inden for rammerne af såvel Bruxelles-konventionens artikel 13 som artikel 15 i forordning nr. 44/2001 vidner således om en restriktiv tilgang, hvor der uden tvivl er taget hensyn til, at disse bestemmelser udgør undtagelser til det almindelige kompetencekriterium, som bygger på sagsøgtes opholdssted, hvorfor de skal fortolkes snævert [38]. Den restriktive fortolkning af begrebet forbruger i forbindelse med aftaler med dobbelt formål kan derfor ikke automatisk overføres analogt på området for de specifikke retsforskrifter, der har til formål at beskytte forbrugerne, såsom direktivet [39].

42. Endvidere er det ikke tilfældigt, at tilgangen i 17. betragtning til direktiv 2011/83 er forskellig fra tilgangen i Gruber-dommen. Under forhandlingerne om direktivet fremsatte Europa-Parlamentet således et ændringsforslag, hvori det udtrykkeligt blev foreslået at udvide definitionen af forbruger til »enhver fysisk person, der […] *primært* ikke handler som led i sit erhverv« [40]. Under de efterfølgende forhandlinger gik Europa-Parlamentet med til at bibeholde den oprindelige definition af forbruger, idet adverbiet »først og fremmest« blev slettet på den betingelse, at ordet »marginal« blev erstattet af ordet »fremherskende« i den betragtning, hvori definitionen af forbruger ville blive præciseret [41], og som oprindeligt var baseret på Gruber-dommen [42].

35 — C-464/01, EU:C:2005:32.

36 — Dom Gruber (C-464/01, EU:C:2005:32, præmis 54). Min fremhævelse.

37 — Ibidem, præmis 46.

38 — Jf. bl.a. domme Shearson Lehman Hutton (C-89/91, EU:C:1993:15, præmis 18) og Gabriel (C-96/00, EU:C:2002:436, præmis 39).

39 — Jf. om denne problematik N. Reich, H.-W. Micklitz, P. Rott and K. Tonner, *European Consumer Law*, 2. udg. Intersentia, 2014, s. 53.

40 — Betænkning om forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om forbrugerrettigheder, Udvalget om det Indre Marked og Forbrugerbeskyttelse, 22.2.2011, A7-0038/2011, s. 37, ændringsforslag 59. Min fremhævelse.

41 — Rådets dok. nr. 11218/11 af 8.6.2011, s. 5.

42 — Rådets dok. nr. 10481/11 af 20.5.2011, s. 3.

43. I lyset af såvel de forskellige funktioner, som begrebet forbruger tjener i de forskellige retsakter, som den antagelse, der kan udledes af forarbejderne, er det kort sagt min opfattelse, at der i 17. betragtning til direktiv 2011/83/EU fastsættes et kriterium om det fremherskende formål i forbindelse med aftalen.

44. For så vidt angår den foreliggende sag er jeg ligesom den rumænske regering og Kommissionen tilbøjelig til at mene, at den præcisering, der foretages i 17. betragtning til direktiv 2011/83 vedrørende fortolkningen af begrebet forbruger, ligeledes er gældende inden for rammerne af direktivet. Denne antagelse kan begrundes i de to instrumenters fælles formål og direkte indbyrdes tilknytning. Direktiv 2011/83 udgør således en ændringsretsakt til direktivet [43]. Ydermere er ordlyden af disse to retsforskrifters definition på forbruger identisk.

45. For at afgøre, om en person kan anses for forbruger i henhold til direktivet i de tilfælde, hvor der er en formodning om, at den omhandlede aftale forfølger et dobbelt formål, og det derfor ikke står klart, om den pågældende aftale er indgået i rent privat eller rent erhvervsmæssigt øjemed, tilbyder kriteriet om det fremherskende formål således et værktøj, hvormed det er muligt – gennem en undersøgelse af samtlige omstændigheder ved den omhandlede aftale, og ikke blot ud fra et rent kvantitativt kriterium [44], samt ved en bedømmelse af de objektive beviselementer, som den nationale ret har til rådighed – at fastslå, i hvilket omfang de erhvervsmæssige eller ikke-erhvervsmæssige formål er fremherskende i forbindelse med en bestemt aftale.

46. Selv om både Europa-Kommissionen og Horaţiu Ovidiu Costea ganske vist på retsmødet har anført, at den af den nationale ret fremlagte beskrivelse af de faktiske omstændigheder ikke indeholder nogen elementer, der gør det muligt at fastslå, at vi har at gøre med en aftale med dobbelt formål, tilkommer det ikke desto mindre den forelæggende ret at foretage en afklaring af den faktiske situation for så vidt angår formålet med kreditten ved hjælp af de beviselementer, som den har til rådighed, og som uden tvivl må omfatte de i selve aftalen indeholdte specifikationer, hvis indhold i givet fald må kunne lægges til grund for formodningen om, at vi har at gøre med en kredit, der ydes til rent private formål.

47. Det er kort sagt min opfattelse, at såfremt den nationale ret vurderer, at det ikke står tilstrækkelig klart, at en aftale er indgået i et rent privat eller et rent erhvervsmæssigt øjemed, skal den pågældende kontraherende part anses for forbruger, hvis det erhvervsmæssige formål ikke er fremherskende i forbindelse med aftalen, idet der i denne forbindelse skal tages hensyn til samtlige omstændigheder og foretages en bedømmelse af de objektive beviselementer, som den nationale ret har til rådighed, hvilket tilkommer den nationale ret.

C – *Forholdet mellem hovedaftalen og den accessoriske aftale*

48. Endelig er der tilbage at tage stilling til spørgsmålet om, hvorvidt det kan have nogen indflydelse på Horaţiu Ovidiu Costeas karakter af forbruger, at der i forbindelse med hovedaftalen om kredit er stillet sikkerhed i en fast ejendom, der anvendes som led i låntagerens erhverv.

43 — Direktiv 2011/83 erstatter direktiv 85/577/EØF og 97/7/EF og ændrer direktiv 93/13/EØF og 1999/44/EF. For så vidt angår direktiv 93/13 omfattede Kommissionens forslag (KOM(2008) 614 endelig) en fuldstændig ophævelse og en implementering heraf i det nye direktiv. Direktiv 2011/83 endte imidlertid med – ved sin artikel 32 – blot at indføre en ny artikel 8a i direktiv 93/13 vedrørende medlemsstaternes mulighed for at træffe strengere bestemmelser med henblik på beskyttelse af forbrugerne.

44 — Der er ingen tvivl om, at anvendelsen i praksis af kriteriet om det fremherskende formål er forbundet med en vis grad af kompleksitet. Jf. om denne problematik L.D. Loacker, »Verbraucherverträge mit gemischter Zwecksetzung«, *Juristenzeitung* 68, 2013, s. 234-242.

49. I denne forbindelse har såvel den rumænske regering som Kommissionen gjort gældende i deres indlæg, at garantiaftalen ikke har nogen indflydelse på kreditaftalen. Disse indlæg har – ligesom Horațiu Ovidiu Costeas indlæg på retsmødet – vist, at advokatkontoret »Costea Ovidiu« havde karakter af tredjemand i forbindelse med kreditaftalen, og at den blotte omstændighed, at en fast ejendom tilhørende det pågældende advokatkontor udgør sikkerheden for kreditaftalen, ikke er ensbetydende med, at advokatkontoret bliver part i kreditaftalen.

50. I tråd med den antagelse, der er givet udtryk for i indlæggene for Domstolen, er det min opfattelse, at der foreligger to forskellige retsforhold: dels retsforholdet mellem Horațiu Ovidiu Costea som fysisk person – i sin egenskab af låntager – og banken, og dels forholdet mellem advokatkontoret »Costea Ovidiu« – som kautionist – og banken. Begge retsforhold skal iagttages selvstændigt, således at det sidstnævnte – som endvidere er af accessorisk karakter – ikke har nogen indflydelse på arten af det førstnævnte.

51. Domstolen har i sin retspraksis på dette område flere gange taget stilling til forholdet mellem de aftaler, der kan anses for accessoriske, og de respektive hovedaftaler, såvel inden for rammerne af direktiv 85/577 som af forordning nr. 44/2001. I forbindelse med det førstnævnte direktiv fastslog Domstolen således i Dietzinger-dommen [45], at artikel 2, første led, i direktiv 85/577 – hvori definitionen af forbruger af indeholdt – under hensyn til garantiaftalernes subsidiære karakter »skal fortolkes således, [at] en kautionsaftale, der er indgået af en fysisk person, der ikke handler under udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed, ikke er omfattet af direktivets anvendelsesområde, såfremt aftalen garanterer tilbagebetalingen af en gæld, der er påtaget af en anden person, der for sit vedkommende handler under udøvelse af sin erhvervsmæssige virksomhed« [46]. Domstolen udtalte sig i samme retning i forbindelse med sin fortolkning af artikel 15, stk. 1, i forordning nr. 44/2001, idet den i Česká spořitelna-dommen [47], fastslog, at den nævnte bestemmelse »skal fortolkes således, at en fysisk person, der har tætte erhvervsmæssige forbindelser til et selskab, f.eks. ved at indgå i ledelsen heraf eller ved at eje en aktiemajoritet i selskabet, ikke kan anses for forbruger i denne bestemmelses forstand, når han anfører en avalpåtegning på en egenveksel, der er udstedt med henblik på at stille sikkerhed for dette selskabs forpligtelser i henhold til en kreditaftale« [48].

52. I den foreliggende sag befinder vi os ikke desto mindre i den modsatte situation. Det er således kun i forbindelse med den accessoriske aftale, at der kan være tale om et erhvervsmæssigt aspekt, for så vidt som Horațiu Ovidiu Costea skrev under på garantiaftalen som legal repræsentant for sit eget advokatkontor. Til forskel fra Dietzinger-sagen og Česká spořitelna-sagen handler den foreliggende sag således ikke om anvendelsen af grundprincippet accesorium sequitur principale, i den forstand at retsvirkningerne af den accessoriske aftale følger hovedaftalens retsvirkninger. Det er derimod nødvendigt at tage i betragtning, at der er tale om to individuelle retsforhold, for at kunne fastslå, hvilke forskellige roller, den samme person spiller i hvert af disse retsforhold. Det afgørende i den foreliggende sag er således ikke at fastslå, hvilken stilling Horațiu Ovidiu Costea indtager i sin egenskab af legal repræsentant i forbindelse med garantiaftalen, som udgør den accessoriske aftale, men derimod at afklare, hvilket stilling han indtager i kreditaftalen, som udgør hovedaftalen.

45 — C-45/96, EU:C:1998:111.

46 — Ibidem, præmis 23. Anvendelsen af grundprincippet *accesorium sequitur principale* er imidlertid ikke blevet anset for tilstrækkelig til at kunne fastslå, at anvendelsesområdet for direktiv 87/102 omfattede en kautionsaftale, som var indgået til sikring af tilbagebetaling af et lån, når hverken kautionisten eller låntageren havde handlet under udøvelse af erhvervsmæssig virksomhed. Jf. i denne henseende dom Berliner Kindl Brauerei (C-208/98, EU:C:2000:152).

47 — C-419/11, EU:C:2013:165.

48 — Ibidem, præmis 40.

53. Den omstændighed, at Horațiu Ovidiu Costea har underskrevet garantiaftalen som repræsentant for advokatkontoret, har derfor ingen negativ indvirkning på Horațiu Ovidiu Costeas egenskab af forbruger i forbindelse med hovedaftalen om kredit. På baggrund af den nævnte retspraksis kan der tværtimod snarere argumenteres for, at den accessoriske garantiaftale er under indflydelse af hovedaftalen [49].

54. På baggrund af det ovenstående mener jeg ikke, at en fysisk persons rolle som legal repræsentant for sit eget advokatkontor ved indgåelsen af en accessorisk aftale om sikkerhed har nogen indvirkning på personens karakter af forbruger i forbindelse med en hovedaftale om kredit.

V – **Forslag til afgørelse**

55. Sammenfattende skal jeg herefter foreslå, at Domstolen besvarer det af Judecătoria Oradea forelagte præjudicielle spørgsmål på følgende måde:

»Begrebet forbruger i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 2, litra b), i Rådets direktiv 93/13/EØF af 5. april 1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler, skal fortolkes således, at det omfatter en fysisk person, der er beskæftiget som advokat, og som indgår en kreditaftale med en bank, også når der inden for rammerne af den pågældende aftale er stiftet pant i en fast ejendom tilhørende hans eget advokatkontor, når det af de beviselementer, som den nationale ret har til rådighed, fremgår, at den pågældende person ikke har handlet som led i sit erhverv.

Såfremt den nationale ret vurderer, at det ikke står tilstrækkelig klart, at en aftale er indgået i et rent privat eller et rent erhvervsmæssigt øjemed, skal den pågældende kontraherende part anses for forbruger, hvis det erhvervsmæssige formål ikke er fremherskende i forbindelse med aftalen, idet der i denne forbindelse skal tages hensyn til samtlige omstændigheder og foretages en bedømmelse af de objektive beviselementer, som den nationale ret har til rådighed, hvilket tilkommer den nationale ret.

En fysisk persons rolle som legal repræsentant for sit eget advokatkontor ved indgåelsen af en accessorisk aftale om sikkerhed har ingen indvirkning på personens karakter af forbruger i forbindelse med en hovedaftale om kredit.«

49 — Det accessoriske kriterium som middel til at fastslå, om EU-retten finder anvendelse, har imidlertid sine begrænsninger. Jf. herom i generaladvokat Légers forslag til afgørelse Berliner Kindl Brauerei (C-208/98, EU:C:1999:537, punkt 65).